

Publikacja

„Przewodnik dobrych praktyk”

Marta Grzelak

**Operacja pn. „Dziedzictwo lokalne w turystyce”
ma na celu wzmocnienie kapitału społecznego mieszkańców
obszarów partnerskich LGD poprzez aktywny udział w wydarzeniach
projektowych.**



GALSINIS



„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”. Instytucja Zarządzająca PROW 2014-2020 – Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Publikacja opracowana przez Lokalną Grupę Działania „Puszcza Białowieńska” współfinansowana jest ze środków Unii Europejskiej w ramach poddziałania 19.3 "Przygotowanie i realizacja działań w zakresie współpracy z lokalną grupą działania" w ramach działania "Wsparcie dla rozwoju lokalnego w ramach inicjatywy LEADER" Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014 – 2020.

Wprowadzenie

Jednym z regionów Polski, gdzie bogactwo zasobów przyrodniczych i kulturowych oraz przedsiębiorczość mieszkańców przyczyniły się do stosunkowo szybkiego rozwoju turystyki wiejskiej, jest region Puszczy Białowieskiej. Intensyfikacja działań na rzecz rozwoju turystyki na obszarach wiejskich i zalesionych, prowadzona przez podmioty indywidualne, samorządy i organizacje pozarządowe miała miejsce w okresie ostatnich trzydziestu lat. Działaniami objęto nie tylko sam obszar regionu, ale również usprawnienie dojazdu z aglomeracji miejskich, zamieszczenie w Internecie szczegółowych informacji o produktach i usługach turystycznych, promocję oferty turystycznej na targach krajowych i międzynarodowych w dużych miastach Polski i za granicą.

Istotną rolę w osiągnięciu znacznej dynamiki rozwoju turystyki na obszarach wiejskich miała duża intensywność działań i innowacyjność zastosowanych narzędzi i metod, która jest kluczowym czynnikiem postępu w każdej dziedzinie gospodarki. W procesie rozwoju turystyki, poszczególne działania składały się z identyfikacji potencjalnych zasobów, charakterystycznych dla miejsca ich występowania, a następnie zarządzania nimi w sposób zrównoważony, często na zasadach partnerstwa wielu podmiotów.

Dobre praktyki w działalności turystycznej

W rozwoju turystyki wiejskiej, tak jak w całej gospodarce, istotną rolę odgrywają dobre praktyki stanowiące przykłady wzorcowych produktów turystycznych, dających określone korzyści zarówno uczestnikom ruchu turystycznego i podmiotom je wdrażającym, jak również, w zależności od charakteru produktu, środowisku przyrodniczemu, kulturze i społeczności lokalnej. Produkty turystyczne wpisujące się w katalog dobrych praktyk posiadają określone cechy wyróżniające je spośród innych, dzięki wdrożeniu nowych pomysłów na sam produkt lub na jego modyfikację. Należy tutaj podkreślić istotne znaczenie wykorzystania lokalnych walorów przyrodniczych i kulturowych we wprowadzaniu innowacyjnych produktowych zastosowań (rozwiązań), gdzie źródłem inspiracji są zasoby obszaru w jakim są zlokalizowane. Dla naszych potrzeb definicję innowacyjności przyjęto z LSR: *Przez innowacyjność należy rozumieć zastosowanie lub wprowadzenie nowych lub ulepszonych produktów, procesów (technologii), metod organizacji lub marketingu poprzez praktyczne wykorzystanie unikalnych i charakterystycznych lokalnych zasobów na obszarze LSR (przyrodniczych, historycznych, kulturowych czy społecznych) dotychczas nie stosowanych.*

Innowacyjności nie należy mylić z wysoką jakością, która, tak jak innowacyjność, finalnie związana jest z satysfakcją klientów, ale która może (i powinna) występować powszechnie, niezależnie od nowatorskiego charakteru produktów i w danym środowisku nie musi być czymś nowym. Należy też zaznaczyć, że przedsięwzięcie innowacyjne nie musi być nowe na rynku. Wystarczy, że występuje jednostkowo na określonym obszarze i z określonych

przyczyn (ekonomicznych, organizacyjnych, jakości kapitału ludzkiego itp.) nie znalazło zastosowania w działaniach konkurencji.

Borysówka – wieś drewniana

Podmiot odpowiedzialny: Stowarzyszenie Sympatyków Wsi Borysówka

Kontekst

Mieszkańcy wielu podlaskich wsi, zajmują się nadal tradycyjnym rolnictwem, opartym na uprawie niewielkich areałów ziemi. Wsie o charakterze rolniczym nie wyróżniają się niczym szczególnym spośród innych a tym samym nie generują impulsów rozwojowych. Niskie dochody z drobnotowarowego rolnictwa powodują migrację ludzi młodych do miast i wyludnianie się wsi. Skutkiem tego jest na ogół spadek aktywności społecznej który przyczynia się do coraz słabszych kontaktów międzyludzkich. Prowadzi to ostatecznie do utraty wspólnotowości i sukcesywnego zamierania życia na wsi.

Skutecznym sposobem ożywienia gospodarczego i społecznego wsi jest wypracowanie pomysłu na jej rozwój, oparty na lokalnych zasobach przyrodniczych, kulturowych czy historycznych. Praca nad nową specjalizacją wsi integruje mieszkańców i czyni ich współautorami pomysłu, co znacznie ułatwia realizację etapów wdrożeniowych. Istotną rolę odgrywają też liderzy inicjujący kolejne zdarzenia prowadzące do zmiany świadomości mieszkańców, zmiany wizerunku wsi i podejmowania nowych form aktywności.

Wioski, których mieszkańcy posiadają nowy pomysł na rozwój są to tzw. wioski tematyczne. Cechują się wysokim stopniem wyróżnialności spośród innych, co z kolei przyciąga turystów i inwestorów.

Produkt

Wieś Borysówka znajduje się na terenie gminy Hajnówka. Liczy około 100 mieszkańców. Od kilku lat prężnie działa w niej Stowarzyszenie Sympatyków Wsi Borysówka. Z jego inicjatywy podejmowane są działania edukacyjne i zabawowe związane z tematem drewna i jego roli w przeszłości i obecnie. Spacer przez wieś zabudowaną głównie drewnianymi budynkami mieszkalnymi i gospodarczymi pozwala poznać kanony tradycyjnego podlaskiego budownictwa. Przy niektórych zagrodach znajdują się tablice z opisem dawnych zawodów związanych z obróbką drewna, tj.: snycerza, tracza, drwala, bednarza, kołodzieja. W środku wsi znajduje się „Maciejukowe Siedlisko” gdzie można zobaczyć, jak dawnej mieszkało, i samemu spróbować wykonywania dawnych czynności gospodarskich (cięcie drewna, tkanie na krosnach, pranie na tarze i z użyciem pralki „Frani”). Zwiedzający mogą też skosztować smakołyków regionalnej kuchni.

Programy oferowane turystom zawierają propozycje działań edukacyjnych i rekreacyjnych. Skierowane są do dzieci, młodzieży i dorosłych. Większość programów oparta jest na tradycyjnej kulturze mieszkańców, kształtowanej przez wielowiekowe sąsiedztwo terenów puszczańskich.

Informacje szczegółowe

<https://lot.bialowieza.pl/planujemy-pobyt/spedz-czas-aktywnie-oferta-wioski-tematycznej-borysowka-wies-drewniana/>



Cerkiew Świętego Mikołaja w Białowieży

Podmiot odpowiedzialny: Parafia Prawosławna Św. Mikołaja w Białowieży

Kontekst

Region Puszczy Białowieskiej jest zamieszkały w znacznej części przez ludność wyznania prawosławnego. Znajduje się tam wiele cerkwi posiadających bogatą historię, architekturę wyróżniającą spośród innych budowli oraz cenne wyposażenie. Budzą one zainteresowanie turystów, jakkolwiek tylko nieliczne są udostępniane dla zwiedzających poprzez publiczne ogłoszenie informacji o godzinach otwarcia dla turystów. Niekiedy jest też możliwość kontaktu telefonicznego turysty z parafią celem umówienia się na zwiedzanie o określonej godzinie.

Produkt

Cerkiew Świętego Mikołaja znajduje się w centrum Białowieży. Została wybudowana pod koniec XIX wieku przez cara Aleksandra III jako element carskiej rezydencji. Cerkiew posiada bogate wyposażenie w postaci polichromii stanowiącej ilustrację Nowego Testamentu oraz unikalny ikonostas wykonany z chińskiej porcelany zdobionej japońską majoliką. Jest to jedyny taki ikonostas w Polsce i jeden z nielicznych na świecie. Cerkiew jest otwarta dla turystów codziennie w określonych godzinach podanych na tablicy informacyjnej na terenie obiektu oraz na stronie www. Można w niej również zakupić pamiątki o charakterze sakralnym. Stanowi doskonały przykład współpracy z sektorem turystycznym.

Informacje szczegółowe

www.facebook.com/cerkiewbialowieza



Festyn Archeologiczny w Zbuczu

Podmiot odpowiedzialny: Urząd Marszałkowski Województwa Podlaskiego w Białymstoku, Urząd Gminy Czyże

Kontekst

Wyniki badań archeologicznych prowadzonych w różnych miejscach Regionu Puszczy Białowieskiej wskazują na ślady działalności człowieka na przestrzeni wielu wieków. Pośród nich są **kurhany, wały, mielerze, smolarnie i potażarnie** – powstałe w okresie od wczesnej epoki żelaza, przez okres wpływów rzymskich, wczesnego średniowiecza, po czasy nowożytne. Sukcesywnie prowadzone badania archeologiczne przynoszą kolejne doniesienia o znalezionych strukturach liniowych, konstrukcjach z gliny i kamienia i zabytkach ruchomych.

Jedną z najstarszych pozostałości po budowach obronnych posadowionych w międzyrzeczu środkowego Bugu i górnej Narwi jest grodzisko w Zbuczu z końca IX wieku. Gród był użytkowany jako obiekt schronieniowy w okresie pomiędzy końcem IX w. a połową lub trzecią ćwiercią X w. Po zniszczeniu konstrukcji obronnych pełnił on funkcję rytualną lub ceremonialną, która zakończyła się na przełomie X i XI w. W sąsiedztwie grodziska znajduje się wczesnośredniowieczne cmentarzysko z grobami w obstawie kamiennej oraz pochówkami kurhanowymi świadczącymi o grzebaniu zmarłych będących członkami plemion wschodniosłowiańskich i ludności mazowieckiej.

Produkt

Wydarzeniem kultuwującym dawną, bogatą przeszłość okolic wsi Zbucz jest festyn archeologiczny organizowany corocznie na terenie grodziska. Program festynu jest oparty na historycznej kulturze regionu i zamieszkujących go ludzi. Zawiera m.in.: prezentacje umiejętności wojów – pokazy walk i uzbrojenia, pokazy rzemiosła średniowiecznego (wytop żelaza, kowalstwo, garncarstwo), pokazy wyrobu średniowiecznej biżuterii, prezentację kuchni wczesnośredniowiecznej w postaci wyposażenia oraz sposobu przygotowania potraw.

W części artystycznej, program wydarzenia zawiera koncerty zespołów z Podlasia. Ponadto oferowane są wyroby kuchni regionalnej na stoiskach Kół Gospodyń Wiejskich oraz rękodzieło, wytwarzane przez miejscowych twórców.

Całość wydarzenia mocno akcentuje wartości historyczne i kulturowe regionu. Edukuje mieszkańców i turystów o bogactwie zawartym w przeszłości miejsca, zwraca uwagę społeczeństwa na problematykę ochrony zabytków.

Informacje szczegółowe

www.ugczyze.pl



Galeria im. Tamary Sołowieicz

Podmiot odpowiedzialny: Urząd Gminy w Narewce

Kontekst

Obszary położone w Regionie Puszczy Białowieskiej od wieków zamieszkałe są przez wymieszaną kulturowo ludność pochodzenia białoruskiego, polskiego, ukraińskiego i in. Do dnia dzisiejszego we wsiach i miasteczkach kultywowanych jest wiele tradycyjnych umiejętności rzemieślniczych i rękodzielniczych oddziedziczonych po dawnych mieszkańcach. Wielu twórców zamieszkuje na obszarze Narewki i okolicznych miejscowości. Reprezentowani są przez licznych malarzy i rzeźbiarzy. Są też tkaczki i hafciarki. Jest też artysta piszący ikony. Twórcy ci mają potrzebę wystawiania swoich prac, celem dotarcia do potencjalnego odbiorcy, promując jednocześnie swoją osobę i miejscowość z której pochodzą.

Produkt

Na wniosek lokalnych artystów, w 2007 roku, Urząd Gminy w Narewce oraz Gminny Ośrodek Kultury w Narewce podjęły decyzję o utworzeniu Galerii imienia Tamary Sołowieicz – wybitnej reżyserki i scenarzystki urodzonej w 1938 roku w Narewce. W galerii prezentowane są wystawy malarskie, fotograficzne, wyrobów tkackich, ręczników, eksponatów z narewskich hut szkła. Są też organizowane lekcje historii i etnografii oraz inne zajęcia o charakterze edukacyjnym i integracyjnym. Popularyzowana jest również postać Tamary Sołowieicz oraz jej twórczość.

Informacje szczegółowe

www.narewka.pl



Hajnowski Marcinek

Podmiot odpowiedzialny: poszczególni wytwórcy

Kontekst

Każdy region w Polsce i na świecie posiada tradycje kulinarne. Znaczna część starych receptur została wyparta z użytku i uległa całkowitemu zapomnieniu, jednak niektóre, stosowane przez kolejne pokolenia, przetrwały do dnia dzisiejszego. Produkty tradycyjne, na nowo odkrywane, promowane przez media i podmioty odpowiedzialne za rozwój lokalny i regionalny, stanowią wartościową atrakcję turystyczną.

Region Puszczy Białowieskiej również posiada bogate tradycje kulinarne. W znacznym stopniu związane są one z wielokulturowością i bogactwem zasobów przyrody. Także funkcjonowanie w przeszłości Pałacu Carskiego w Białowieży i obyczaje w nim panujące miały wpływ na rodziny mieszkańców regionu będące w służbie u cara. Pieczone w pałacu ciasto zwane Marcinkiem, zyskało popularność wśród miejscowej społeczności i sposób jego przygotowania przetrwał do czasów współczesnych.

Produkt

Hajnowski Marcinek został wpisany w 2016 roku na listę produktów tradycyjnych Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi w kategorii: Wyroby piekarnicze i cukiernicze w woj. podlaskim. Jest to ciasto wytwarzane

w oparciu o starą tradycyjną recepturę, stosowaną już ponad 100 lat temu. Przygotowuje się je z około 30 sztuk cienko rozwałkowanych placków o grubości do 2 mm każdy, przełożonych masą śmietanową. Do jego wytworzenia niezbędne są stosunkowo łatwo dostępne składniki (jaja, śmietana, masło, mąka), jednak proces przygotowania jest niezwykle czasochłonny. Ciasto jest dostępne w wybranych hajnowskich piekarniach i cukierniach oraz niektórych restauracjach w Hajnówce i Białowieży

Informacje szczegółowe

<https://bialowieza.travel/musisz-sprobowac/produkty-lokalne/spozywcze/marcinek/atrakcja/99>



Muzeum i Ośrodek Kultury Białoruskiej w Hajnówce

Podmiot odpowiedzialny: Stowarzyszenie Muzeum i Ośrodek Kultury Białoruskiej w Hajnówce

Kontekst

Obszar objęty LSR stanowi największe skupisko ludności białoruskiej w Polsce – w powiecie hajnowskim ok. 40%, bielskim ok. 20%. Funkcjonują tu szkoły z nauką języka białoruskiego, działają liczne białoruskie organizacje, pracuje też Białoruskie Radio „Racja” i wydawana jest też prasa w języku białoruskim. W Regionie Puszczy Białowieskiej odbywa się wiele imprez kulturalnych opartych na białoruskiej kulturze i tradycjach regionu. Dbałość mieszkańców o zachowanie białoruskiej kultury wzmacnia ich więzi narodowościowe, ale też ubogaca kulturowo region, podnosząc atrakcyjność turystyczną.

Produkt

Muzeum powstało z inicjatywy białoruskiej mniejszości narodowej w Polsce. Budowa trwała około 20 lat od początku lat 80-tych XX wieku. Zlokalizowane jest w centrum miasta Hajnówka. Celem inicjatywy jest zachowanie dziedzictwa kulturowego Białorusinów, m.in. poprzez kulturę materialną oraz inicjowanie i upowszechnianie szeroko pojętej działalności kulturalno - oświatowej współczesnej białoruskiej mniejszości narodowej w Polsce.

Muzeum prezentuje wystawy stałe związane z wielowiekową kulturą ludności białoruskiej zamieszkującej Białostoczczyznę. Są to: „Białoruska zagroda”- ekspozycja pokazująca typową wiejską zagrodę z jej wyposażeniem, „Białoruski kalendarz” – ekspozycja prezentująca życie i pracę białoruskiej ludności Podlasia zgodnie z cyklem pór roku i „Rzemiosło na białoruskiej wsi Podlasia” – ekspozycja prezentująca dawne rzemiosło wykonywane w białoruskich wsiach i miasteczkach.

Muzeum organizuje również wystawy czasowe prezentujące prace współczesnych twórców w postaci malarstwa, rzeźby, tkaniny artystycznej, fotografii.

Cykliczną inicjatywą realizowaną od 12 lat, celem promocji białoruskiej kultury, jest organizacja festynów „I tam żyć ludzi” we wsiach wschodniej Białostoczczyzny.

Informacje szczegółowe

www.muzeumbialoruskie.pl



Pracownia Garncarska Hładyszka

Podmiot odpowiedzialny: Miejski Ośrodek Kultury w Kleszczelach

Kontekst

Początki garncarstwa w Kleszczelach sięgają XVI wieku. Był to również okres kiedy w stosunkowo krótkim czasie, Kleszczele stały się prężnym ośrodkiem garncarskim na Podlasiu. Rzemiosło to, było bardzo popularne ze względu na duże zapotrzebowanie na wyroby z gliny w gospodarstwach domowych.

Okres międzywojenny stanowił kontynuację dawnych tradycji garncarskich w Kleszczelach. Funkcjonowało tam wtedy 13 garncarzy. Liczba ta zaczęła spadać po zakończeniu II wojny światowej. Wprowadzanie na rynek nowych konkurencyjnych wyrobów fabrycznych, eliminowało sukcesywnie rzemieślników i rękodzielników.

Jeszcze w 1962 roku w regionie hajnowskim funkcjonowały 3 pracownie garncarskie: 2 w Kleszczelach i 1 w Łuce gm. Narew.

Ostatnim garncarzem w Kleszczelach był Leon Sołóciukiewicz. Jego zakład funkcjonował w latach 70-tych XX wieku. Swoje wyroby sprzedawał białostockiej Cepelii. Okres końcowy XX wieku to sukcesywne odchodzenie w niepamięć zawodu garncarza, stanowiącego część chlubnej historii miasta Kleszczele.

Produkt

Pracownia garncarska Hładyszka w Kleszczelach powstała w 2020 roku. Została utworzona z inicjatywy Miejskiego Ośrodka Kultury. Celem jej działalności jest ochrona przed całkowitym zapomnieniem popularnego niegdyś w Kleszczelach zawodu garncarza. Pracownia prowadzi zajęcia edukacyjne dla dzieci, młodzieży i osób dorosłych, organizuje pokazy i prelekcje dla turystów. Prowadzi również okazjonalną sprzedaż własnych wyrobów ceramicznych w formie okolicznościowych pamiątek z wizyty w Kleszczelach.

Istotnym elementem rozwojowym pracowni jest sukcesywne odkrywanie nieznanych dotychczas elementów historii garncarstwa w Kleszczelach, celem ich wykorzystania i popularyzacji w prowadzonej obecnie działalności.

Informacje szczegółowe

<https://hladyszka.pl/pracownia-garncarska/>



Projekt mydło

Podmiot odpowiedzialny: AGOXA Marek Adam Hubert

Kontekst

Sąsiedztwo unikatowej w skali europejskiej Puszczy Białowieskiej i Białowieskiego Parku Narodowego wpisanych na listę obiektów światowego dziedzictwa UNESCO wskazuje na potrzebę świadomego podejmowania i prowadzenia każdej działalności gospodarczej w sposób harmonijny ze środowiskiem. Uwzględnianie aspektów ochrony walorów przyrodniczych jest istotne nie tylko w odniesieniu do działających na dużą skalę podmiotów gospodarczych, ale również tych jednoosobowych, funkcjonujących w małych miejscowościach, o niewielkiej skali produkcji i usług.

Produkt

Przedsięwzięcie gospodarcze o charakterze manufaktury pod nazwą „Projekt mydło” zlokalizowane jest w miejscowości Policzna, obok której przebiega szlak rowerowy Green Velo. Użytkownicy szlaku są częstymi gośćmi manufaktury.

Właścicielka w oparciu o własne, pozytywne doświadczenia opracowała receptury wyrobów kosmetycznych opartych wyłącznie na naturalnych komponentach. Kosmetyki nie są rozcieńczane wodą. Wytwarzane są bez użycia oleju palmowego i tłuszczów pochodzenia zwierzęcego. Stosowane surowce posiadające stosowne, wymagane certyfikaty. Do opakowań wytwarzanych wyrobów używany jest wyłącznie papier i szkło. We współpracy z Miejskim Ośrodkiem Kultury w Kleszczelach, właścicielka prowadzi zajęcia edukacyjne z dziećmi i dorosłymi w zakresie rozpoznawania i właściwości ziół. Przedsięwzięcie jest klasycznym przykładem tzw. odpowiedzialnego biznesu.

Informacje szczegółowe

www.projektmydlo.pl



Sery z Puszczy Białowieskiej

Podmiot odpowiedzialny: Adam Lewczuk „Sery z Puszczy Białowieskiej”

Kontekst

Obszary Regionu Puszczy Białowieskiej posiadają zróżnicowany charakter. Część pokryta jest lasami i puszciami, część posiada charakter rolniczy w postaci uprawnych pól i łąk. Wysoki poziom ekologizacji będący m.in. rezultatem niskiego zaludnienia oraz braku szkodliwych wpływów zakładów przemysłowych sprzyja produkcji wyrobów spożywczych o wysokich walorach zdrowotnych i smakowych. Na liście produktów lokalnych regionu są: oleje, konfitury, przetwory, grzyby, przyprawy, zioła, herbaty, sery i wyroby mleczarskie, miody, ciasta i wyroby piekarnicze oraz alkohole. Produkty te można nabyć w miejscowych sklepach lub u producentów. Większość z nich można też nabyć przez Internet, niekoniecznie

przyjeżdżając w okolice Puszczy Białowieskiej. Istotne znaczenie dla atrakcyjności nabywanych przez turystów produktów mają organizowane przez wytwórców prezentacje procesów wytwarzania i degustacje na terenie zakładów wytwórczych.

Produkt

Serownia „Sery z Puszczy Białowieskiej” znajduje się w Hajnówce. Jest niewielką, rodzinną firmą założoną w 2018 roku. Jej szybki rozwój jest zdeterminowany przez pasję i zaangażowanie właścicieli.

W ofercie są sery dojrzewające i wędzone z dodatkiem różnych ziół i przypraw, sery pleśniowe i świeże z dodatkami, korniczki serowe, masło i inne wyroby. Sery wytwarzane są ręcznie. Do ich produkcji właściciele używają mleka o wysokiej wartości mikrobiologicznej od krów będących pod nadzorem weterynaryjnym. W procesie wytwarzania stosują wyłącznie podpuszczkę mikrobiologiczną (wegetariańską) i szlachetne szczepy bakterii. Podczas zakupów w przydomowym sklepie, właściciele dzielą się chętnie informacjami na temat produkcji sera oraz proponują degustację oferowanych wyrobów.

Informacje szczegółowe

[Facebook.com/seryzpuszczy](https://www.facebook.com/seryzpuszczy)



Szlak Krainy Otwartych Okiennic

Podmiot odpowiedzialny: Kraina Otwartych Okiennic powstała z inicjatywy Północnopodlaskiego Towarzystwa Ochrony Ptaków (obecnie Polskie Towarzystwo Ochrony Ptaków). Aktualnie brak podmiotu zarządzającego szlakiem.

Kontekst

Układy przestrzenne wsi usytuowanych w Regionie Puszczy Białowieskiej posiadają często charakter tzw. ulicówek, gdzie budynki mieszkalne postawione są szczytem do głównej drogi. Materiał do ich budowy pozyskiwano zazwyczaj z sosnowego, puszczańskiego starodrzewu. Niektóre domy posiadają bogate zdobnictwo architektoniczne, będące świadectwem wzorów rosyjskich przyniesionych przez rodziny wracające z tzw. bieżenstwa w latach dwudziestych ubiegłego wieku. Znaczący wpływ miała również architektura budynków carskich, takich jak dworce kolejowe czy urzędy, projektowane przez rosyjskich architektów, na obszarze zaboru rosyjskiego, na przełomie XVIII i XIX wieku.

Zdobnictwo to upowszechniło się w okresie międzywojennym nadając szczególnego charakteru niekiedy całym wsiom a nawet skupieniom kilku wsi. Również w latach powojennych tradycje zdobnicze były kontynuowane przez niektórych gospodarzy. Liczba i zróżnicowanie zdobień odzwierciedlały często poziom zamożności gospodarza i jego pozycję społeczną. Z biegiem czasu, motywy elementów zdobniczych ulegały pewnym przekształceniom, zależnie od możliwości ich wykonania przez miejscowych cieśli i stolarzy. W czasach dzisiejszych wsie z bogato zdobionymi budynkami drewnianymi stanowią kapitał turystyczny, który, odpowiednio zarządzany, może przyczynić się do generowania dochodów przez miejscową ludność.

Produkt

Kraina Otwartych Okiennic to trzy położone w sąsiedztwie wsie: Puchły, Soce i Trześcianka. Zlokalizowane są w dolinie malowniczej rzeki Narwi. Wszystkie są nieszablonowe pod względem architektonicznym. Cechują się dużą ilością budynków drewnianych z niezwykle bogatymi, misternie rzeźbionymi zdobieniami okien, drzwi i ganków w zabudowaniach mieszkalnych i gospodarczych. Cechą charakterystyczną znacznej liczby domów są barwnie malowane okiennice. O wyjątkowości tych wsi świadczą również bogate architektonicznie, historyczne obiekty sakralne w postaci cerkwi, kościoła, kaplicy i licznych krzyży.

Na szlaku znajdują się gospodarstwa agroturystyczne, z których gospodarstwo „Swojskie Klimaty” położone w Trześciance oferuje regionalne obiady w sezonie letnim. Jest też oferta wynajmu kajaków i spływu Narwią oraz możliwość rozbicia namiotu na kategoryzowanym campingu. Oferta szlaku Kraina Otwartych Okiennic jest propozycją edukacji regionalnej w zakresie krajobrazu kulturowego doliny rzeki Narew.

Informacje szczegółowe

<https://polskazachwyca.pl/ciekawostki/kraina-otwartych-okienic-oryginalna-wizytowka-podlasia/>

Stacja Białowieża Towarowa

Podmiot odpowiedzialny: Białowieża Towarowa Restauracja Carska - Michał Drynkowski

Kontekst

Okres carskich rządów pozostawił po sobie wiele trwałych śladów na obszarze Białowieży. Jednym z miejsc które przetrwało w niewiele zmienionym kształcie jest dworzec kolejowy Białowieża Towarowa.

Dworzec ten pełnił funkcję pomocniczą w odniesieniu do wybudowanego wcześniej dworca Białowieża Pałac. Stanowił miejsce postojowe dla składów towarowych i osobowych przyjeżdżających do Białowieży. Drewniany budynek dworcowy został zbudowany w 1903 roku. Mieścił poczekalnię, kasę i pomieszczenia służbowe. W sąsiedztwie budynku dworcowego znajdowała się wieża ciśnień i kilka budynków magazynowych.

Dworzec był wykorzystywany również w okresie międzywojennym. Służył jako miejsce postojowe dla salonek, którymi przyjeżdżali na polowania wysoko postawieni polscy urzędnicy. Z dworca korzystał też ówczesny prezydent Ignacy Mościcki.

W latach powojennych dworzec pełnił funkcję obsługi podróżnych, korzystających z linii kolejowej Białowieża – Hajnówka. W latach osiemdziesiątych ubiegłego wieku, budynek dworcowy i wieża ciśnień zostały wpisane na listę obiektów zabytkowych. W latach dziewięćdziesiątych linię kolejową zamknięto z powodu braku rentowności i opuszczone obiekty dworcowe ulegały sukcesywnemu niszczeniu. Istniało realne zagrożenie, że podzielą losy wielu innych historycznych budowli i nic z nich nie pozostanie.

Produkt

W 2003 roku właścicielami stacji Białowieża Towarowa zostały osoby fizyczne, które podjęły działania remontowe pod nadzorem Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. W budynku dworcowym urządzono restaurację, którą nazwano „Carska” zaś w znajdującej się w pobliżu wieży ciśnień urządzono pokoje noclegowe. W sąsiedztwie jest też ruska bania i wagony z pokojami noclegowymi stylizowanymi na carskie salonki.

Wystrój i wyposażenie restauracji przypomina czasy carskie. Menu zawiera potrawy polskie i rosyjskie.

Całość, w znacznym stopniu nawiązuje do historii miejsca, odzwierciedlając elementy dawnej kultury dostojników carskich na białowieskiej ziemi.

Informacje szczegółowe

www.carska.pl

